Mons. Guido Calleja u l-għeluq tal-50 sena mill-bini tal-Knisja l-Ġdida

minn Michael Aquilina

Din is-sena l-Parroċċa ta' San Ġiljan qed tiċċelebra l-50 sena mill-bini tal-Knisja l-Ġdida. Bla dubju dan l-anniversarju għalina l-Ġiljaniżi jfakkarna f'qassis li kien il-protagonist, Mons. Guido Calleja, il-Kappillan li mill-ewwel ġurnata li ħa l-ħatra ta' Kappillan ta' San Ġiljan, qed ngħidu fl-1956, beda jaħdem bis-sħiħ biex f'San Ġiljan tinbena knisja ġdida li tkun tista' tilqa' għal popolazzjoni li kienet qiegħda dejjem tikber ma' kull ġurnata li tgħaddi.

Għalhekk dan l-aħħar mort inżur lil Mons. Guido Calleja fid-Dar tal-Kleru ġewwa Birkirkara u hemmhekk stajt nifhem aktar kemm dan il-qassis ħadem qatigħ biex il-ħolma li kellu li tinbena knisja ġdida setgħet issir realtà.

Tajjeb li nsemmi li Mons. Guido Calleja twieled tas-Sliema nhar is-7 ta' Ottubru 1928. Ġie ordnat Saċerdot nhar it-2 ta' Awwissu 1953. Wara li ġie ordnat Saċerdot l-Arċisqof Mikiel Gonzi ħatru bħala Kappillan tiegħu, però wara sentejn, bejn l-1955 u l-1956 kompla jistudja l-Mużika Sagra ġewwa Ruma. Meta fis-Sajf kien għall-vaganzi f'Malta bil-ħsieb li jitla' Ruma biex ikompli l-istudji tiegħu, ġie maħtur Kappillan ta' San Ġiljan, fejn ħa l-pussess nhar it-18 ta' Novembru tal-1956 u dam iservi l-Parroċċa tagħna għal 10 snin sħaħ, meta mbagħad fl-1966 inħatar Kappillan tal-Parroċċa ta' Stella Maris ġewwa tas-Sliema. Wara l-esperjenzi sbieħ li kellu f'dawn iż-żewġ Parroċċi Mons. Guido Calleja kompla l-ħidma tiegħu fil-Kurja tal-Arċisqof u wara kompla l-ħajja pastorali tiegħu barra minn Malta, fosthom ġewwa l-Amerka f'St John the Baptist f'Magnolia Springs, Alabama, fejn dam għal 22 sena sħaħ.

Għalkemm Mons. Calleja għex kważi 90 sena xorta meta kellimtu baqa' jiftakar tajjeb il-ġrajjiet prinċipali kollha li għadda minnhom tul il-parrokat tiegħu. Hu semma' li l-ħidma tiegħu bħala Kappillan kienet iffukata fuq tliet għanijiet, fuq il-bini tal-Knisja l-Ġdida, fuq l-involviment tal-Lajċi fil-ħidma Pastorali u fuq għarfien akbar lejn il-Mużika Sagra, fejn waqqaf il-Kor ta' San Ġiljan.

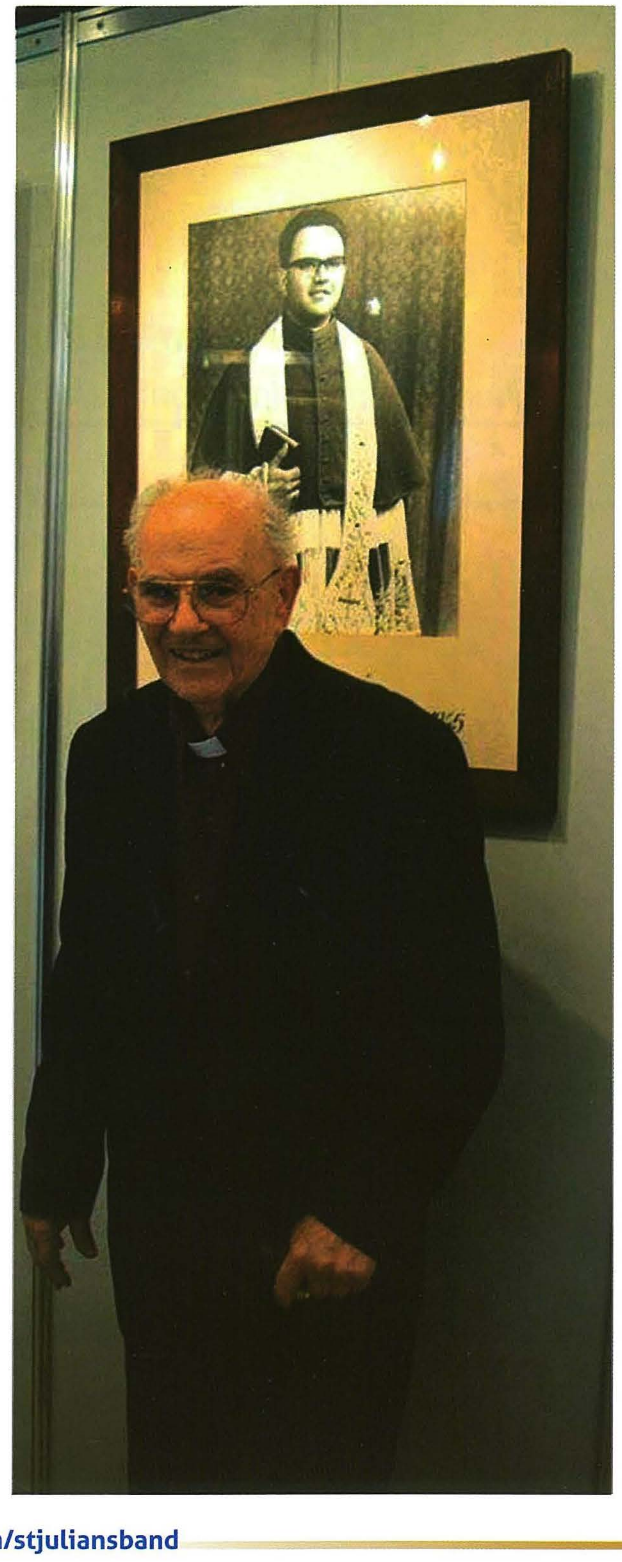

Bini tal-Knisja l-Ġdida

Proprjament il-ħolma li tinbena Knisja Ġdida ma kinitx xi ħaġa li ħolom biha hu l-ewwel imma anke l-Kappillan Bonanno, li serva bħala Kappillan ta' San Ġiljan għal 34 sena. Kif jgħid hu stess din il-ħolma kienet f'moħħu minn qabel ma kellu l-iċken idea li xi darba jkun Kappillan ta' San Ġiljan. Dan kien meta kien għadu jistudja ġewwa Ruma. Fil-fatt hu jgħid hekk *"Il-ħolma ta'*

Bonanno kienet daħlet ġo rasi wkoll. Allavolja ma kienx jiddependi minni li tinbena għax ma kelli ebda ħsieb li xi darba nkun Kappillan ta' San Ġiljan." (Fiorini, S., ed. 1992)

Għall-bidu li beda bħala Kappillan huwa nnota li l-ġabra ta' nhar ta' Ħadd li ssir ġewwa l-knisja ma tantx kienet sodisfaċenti, allura kien ifisser li l-ħsieb tiegħu li jibni knisja kien ser jisfuma fix-xejn. Però Mons. Calleja ma qatax qalbu, u bil-perseveranza u bil-kelma ħelwa tiegħu rnexxielu jibni t-tama tal-Poplu Ġiljaniż, u b'hekk il-kontribuzzjonijiet bdew jiżdiedu sew, sakemm fl-aħħar ħabbrilhom li l-Knisja l-Ġdida kienet ser tinbena żgur. Mons. Calleja jgħid li l-ewwel uġigħ ta' ras kienet fejn ser tinstab l-art biex tinbena l-Knisja. Kif jgħid hu stess:

"San Ġiljan huwa pajjiż diffiċli biex tgħid fejn hu ċ-ċentru tiegħu. Maqsum bil-Wied, bil-baħar tal-qala ta' ġewwa, telgħat u nżul kullimkien u fuq kollox l-iżvilupp tal-bini li kien ġà jidher li ser isir fuq in-naħa tal-Wied ta' Sant' Andrew. Mill-banda l-oħra kien hemm il-Knisja tal-Karmnu li qed tinbena, min-naħa ta' fuq ta' San Ġwann, il-Knisja l-ġdida tal-Kapuċċini kienet waslet biex tinfetaħ, min-naħa ta' Spinola kien hemm il-Patrijiet Agostinjani ta' Paceville, li dak iż-żmien kien mimli bl-Ingliżi, insomma ma kontx tista' tgħid fejn taqbad tibni dik l-Imbierka Knisja Parrokkjali biex tgħaqqad kemm tista' u tifforma Komunità Parrokkjali. Fuq kollox ma ridtx ninsa li l-flus ser jinġabru mill-Knisja l-qadima u n-nies li kienu jiġu hemm aktarx mhux se jitħeġġu biex jikkontribwixxu biex nibnilhom Knisja Ġdida fil-bogħod. Kieku għidtilhom li kienet se tinbena Knisja ġo St. Andrew's żgur li ma kontx inħeġġiġhom biex jgħinuni. Mela l-Knisja kellha tinbena fil-qrib biex dawk l-istess nies tal-Knisja l-qadima jkunu jistgħu jibqgħu fil-Komunità u jgawdu l-Knisja l-ġdida li għaliha jkunu taw il-flus." (Fiorini, S., ed. 1992)

Mons. Calleja jgħid li l-ostakli ma kienux ftit però xejn ma kien jaqtagħlu qalbu u wara ħafna trattativi u stennija wasal fi ftehim biex tkun tista' tinxtara l-art fejn illum hemm mibnija l-Knisja Parrokkjali. Fil-fatt il-Kuntratt tax-xiri tal-art sar quddiem in-Nutar Maurice Gambin nhar l-1 ta' Mejju 1957 fil-Festa ta' San Ġużepp Ħaddiem.

It-tqegħid tal-ewwel ġebla sar nhar id-9 ta' Lulju tal-1961 u ġiet imbierka mill-Arċisqof Mikiel Gonzi. Għal din l-okkażjoni saru festi kbar. Kienet dimostrazzjoni għall-poplu Ġiljaniż li beda jara x-xewqa tiegħu għall-bini ta' Knisja Ġdida ssir realtà. Bħala parrinijiet kienu ġew magħżula s-Sur Pawl Busuttil magħruf bħala ta' Bandallu u s-Sur Joe Gasan.

Il-Monsinjur jgħid li hekk kif beda l-bini tal-Knisja l-Ġdida bdew isiru attivitajiet regolari biex jinġabru l-flus meħtieġa ħalli l-Knisja tinbena u titlesta. Huwa jsemmi fost l-oħrajn il-fieri li kienu jsiru fil-Pjazza tal-Balluta u li kienu jinvolvu ħafna voluntiera. Huwa kellu jiddedika ħafna mill-ħin tiegħu fuq il-Proġett tal-Knisja imma dan seta' jagħmlu b'mod aħjar bl-għajnuna siewja u l-appoġġ tal-Kleru tal-Parroċċa li kienu impenjati wkoll fil-ħidma pastorali kif ukoll biex jgħinu kif jistgħu fuq il-proġett tal-Knisja. Ma setax ma jsemmix lil Dun Anton Sciberras li kien jgħinu ħafna. Mons. Calleja baqa' japprezza ħafna l-ġenerożità tal-Poplu Ġiljaniż biex seta' jkompli l-bini tal-Knisja. Kienu bosta l-benefatturi li għarfu l-importanza u kkontribwew b'mod sostanzjali. Però l-aktar benefattur li jibqa' jsemmi huwa l-imgħallem li ħa ħsieb il-bini tal-Knisja, Ġużeppi Debono magħruf bħala l-Bonu.

Kif jgħid hu stess li meta fl-1966 l-Arċisqof Gonzi ddeċieda li jaħtru Kappillan tal-Parroċċa ta' Stella Maris dan kien ifisser li ma kienx ser ikollu x-xorti li jgawdi l-Knisja l-Ġdida ftit qabel ma l-Knisja kienet lesta biex tinfetaħ. Però kien moħħu mistrieħ ukoll li l-Kappillan li laħaq warajh, Dun Ġwann Galea, kien ser ikompli fuq ix-xogħol tiegħu u fil-fatt il-Knisja tlestiet u ġiet inawgurata il-Ħadd 25 ta' Awwissu 1968.

Il-Lajċi u l-Ħidma Pastorali

Bis-saħħa tal-proġett għall-bini tal-Knisja Mons. Guido Calleja ħataf l-opportunità li jinvolvi b'mod dirett lil diversi individwi biex jgħinu fil-ġbir tal-fondi ħalli jkun jista' jibda l-bini tal-Knisja. L-entużjażmu kien kbir u l-għajnuna ġiet ukoll. Huwa semma diversi benefatturi li setgħu jgħinu b'mod finanzjarju kif ukoll individwi oħra li għenu fil-ġbir tal-flus billi kienu jorganizzaw attivitajiet, fosthom fiera kull xahar matul ix-xhur tas-Sajf ġewwa l-Pjazza tal-Balluta. Huwa sab għajnuna kbira mill-irġiel, ix-xebbiet u n-nisa tal-Azzjoni Kattolika, li bl-inkoraġġiment li kien jagħtihom kienu jieħdu ħsieb tista' tgħid l-organizzazzjoni kollha ta' dawn il-Fieri. Fil-fatt huwa jgħid hekk: "*Minn daqshekk f'San Ġiljan, għall-grazzja t'Alla kien hemm grupp ta' rġiel u nisa li kienu jinqalgħu u dejjem lesti biex jgħinu*" (Fiorini, S., ed. 1992). Kien ukoll numru kbir ta' żgħażagħ, ġuvintur u xebbiet li kienu jmorru jħabbtu bieb bieb mat-toroq kollha ta' San Ġiljan. Huwa baqa' japprezza ħafna s-sagrifiċċju li kienu jagħmlu dawn iż-żgħażagħ u li kienet sikkatura żejda, imma kif jgħid hu "*bla sagrifiċċju ma jsir xejn*". Kien ħa wkoll deċiżjoni li jwaqqaf ukoll kumitat organizzattiv biex jgħinuh ħalli l-ġbir u

dak kollu marbut mal-bini tal-Knisja jkun aktar organizzat. Meta kellimtu u staqsejtu xi jħoss illum li għaddew dawn is-snin kollha, huwa jsemmi li dejjem kien jibqa' affaxinat kif dan il-grupp kienu jaħdmu flimkien qishom familja. Semma wkoll lil Carm Borg (President Onorarju tal-Każin Banda San Ġiljan) li kien involut ħafna fil-qasam sportiv u soċjali. Carm kien issuġerixxa li ssir partita futbol fl-Istadium tal-Gżira bejn tim magħżul mill-Iskejjel tal-Gvern u tim ta' tfal Taljani. Huwa qal li ma kinitx biċċa xogħol faċli biex torganizza attività ta' dan it-tip imma Carm ma qatax qalbu u kkonvinċih, u bl-għajnuna ta' numru kbir ta' nies, il-Partita saret u minn din il-partita kien daħħal £500 qligħ għall-proġett

tal-Knisja l-Ġdida. Fil-fatt, Mons. Guido Calleja kien jemmen ħafna fil-ħidma tal-Lajċi fix-xogħol Pastorali. U dawn l-attivitajiet u l-inizjattivi għenuh biex jagħraf aħjar l-importanza tal-lajċi fil-ħidma pastorali tal-Poplu Ġiljaniż tal-Poplu Ġiljaniż. Dan ikompli jikkonfermah bl-interess li kien juri lejn l-Għaqdiet Soċjali ġewwa San Ġiljan. Hu kien iżomm kuntatt regolari ma' dawn l-għaqdiet, fosthom mal-Kumitat tal-Każin Banda San Ġiljan li tiegħu kien Direttur Spiritwali.

Xi ħaġa li kienet tinkwetah ħafna hekk kif sar Kappillan kienet li San Ġiljan kien mifrux sew bi tlajja u nżul, li allura kienu jaqtgħu qalb in-nies li jattendu għall-funzjonijiet reliġjużi fil-Knisja Parrokkjali, u għalhekk ra kif għamel biex seta' juża r-riżorsi li kien hemm fil-parroċċa. Fil-verità l-parruċċani kienu moqdijin tajjeb, dawk tan-naħa tal-Balluta kienu jmorru tal-Karmnu u dawk tan-naħa tal-Bajja ta' Spinola kienu jmorru l-Knisja tal-Kunċizzjoni. Fil-Knisja ta' Lapsi kienu jmorru l-ftit nies tal-madwar. Tajjeb li nsemmi li l-Knisja tal-Kunċizzjoni ma kinitx taqa' taħt ir-responsabbiltà tal-Parroċċa ta' San Ġiljan. Ġara li ġie żmien li l-Knisja tal-Kunċizzjoni ma baqgħetx tiftaħ minħabba li l-qassis li kien iqaddes u l-persuna li kienet tiftaħ kuljum kienu mietu. Peress li r-rettur tal-Knisja kien Monsinjur Pantalleresco, Mons. Calleja ddeċieda li għandu jmur ikellmu ħalli l-Knisja tal-Kunċizzjoni tkun tista' terġa' tibda taqdi l-funzjoni tagħha. Meta mar ikellmu flimkien mas-Sur Joe Portelli, li dak iż-żmien kien il-President tal-Azzjoni Kattolika ta' San Ġiljan hu pproponielu li din il-Knisja għandha tiġi fdata f'idejn l-Irġiel tal-Azzjoni Kattolika. Għalkemm għall-ewwel Monsinjur

Pantalleresco kien sabha daqsxejn diffiċli biex jitlaq din il-Knisja minn idejh, finalment aċċetta bil-qalb għall-fatt li Mons. Pantalleresco kien wieħed mill-pijunieri tal-Azzjoni Kattolika f'Malta. Minn hemm 'il quddiem il-Knisja tal-Kunċizzjoni baqgħet taqdi lin-nies tal-madwar sal-lum. Dak li bdew il-grupp ta' rġiel tal-Azzjoni Kattolika dak iż-żmien għadu għaddej sal-lum. Meta Mons. Calleja kien qed jirrakkontali l-istorja tal-Knisja tal-Kunċizzjoni wiċċu kien jixhed is-sodisfazzjon tiegħu għall-fatt li dak li nbeda tant snin ilu għadu għaddej sal-lum. Dan kollu grazzi għall-fiduċja li kellu fin-nies, jiġifieri fil-Lajċi li tant ħadem u emmen fihom.

Il-Mużika u l-Kor ta' San Ġiljan

Ma setax jonqos li meta kont ħdejn il-Monsinjur ma nitkellmux ukoll dwar l-imħabba tiegħu lejn il-Mużika u kif baqa' jġorrha miegħu tul ħajtu kollha. Huwa jsemmi li l-familja tiegħu, kemm min-naħa ta' Ommu kif ukoll min-naħa ta' Missieru, kulħadd kien idoqq xi strument, apparti li bħala familja kienu abbonati għall-istaġun tal-Opri kull sena fit-Teatru Rjal. Meta kien żgħir kienu jieħduh magħhom għall-Opri u b'hekk kien dara jisma' t-tajjeb u miċ-ċokon kien diġà beda jidra t-tajjeb u seta' wkoll jiġġudika x'inhu sabiħ.

Għalkemm minħabba l-gwerra ma setax jistudja l-mużika u l-pjanu minn età żgħira, hu dejjem fittex li jaħtaf l-okkażjoni meta tiġi l-ewwel opportunità. Beda jistudja l-mużika u l-pjanu meta kien diġà s-Seminarju, ma' Dun Karm Xerri li kien għadu ġej minn Franza fejn kien Organista fil-Katidral ta' Lucon. Meta laħaq qassis kompla jistudja u fil-fatt fl-1955 kien mar Ruma biex jistudja l-mużika bil-ħsieb li jkompli s-sena ta' wara, sakemm l-Arċisqof Mikiel Gonzi ħatru Kappillan ta' San Ġiljan. Huwa jsemmi li fl-istess snin li kien seminarista miegħu kien hemm ukoll bħala seminarista Dun Karm Calleja, li wkoll kien jinteressa ruħu ħafna fil-mużika. Meta saru Qassisin fl-1953 Dun Karm reġa' fforma l-Kor tat-tfal (li kien beda meta kien għadu seminarista), li kienu ħallew impressjoni tajba ħafna kull darba li ġew imqabbda jkantaw kemm fil-parroċċa kif ukoll f'okkażjonijiet oħra barra San Ġiljan. Huwa dan il-fatt li ħeġġeġ lill-Mons. Guido Calleja li jibda jaħdem biex jifforma Kor tal-kbar. Kif appena laħaq Kappillan fl-1956 beda jieħu ħsieb il-Kor tal-Kbar u l-inawgurazzjoni tiegħu saret waqt Serata għand is-Sorijiet tal-Qalb ta' Ġesù. Meta tkellem miegħi dwar il-Kor huwa spjegali li għalih l-importanti kien li l-Kor isebbaħ il-funzjonijiet reliġjużi. Ix-xogħol tal-Kor, apparti l-provi kien jinvolvi ħafna xogħol fi traskrizzjonijiet u arranġamenti. Minħabba l-fatt li beda jaħdem fuq il-proġett tal-Knisja l-Ġdida għal xi żmien kellu jagħtih il-ġenb, u meta Dun Ġwann Galea laħaq Qassis hemmhekk il-Kor ħa spinta 'l quddiem u beda jieħu forma aktar akkademika milli liturġika. Fuq wiċċ Monsinjur Calleja stajt nara s-sodisfazzjon li l-kor kien

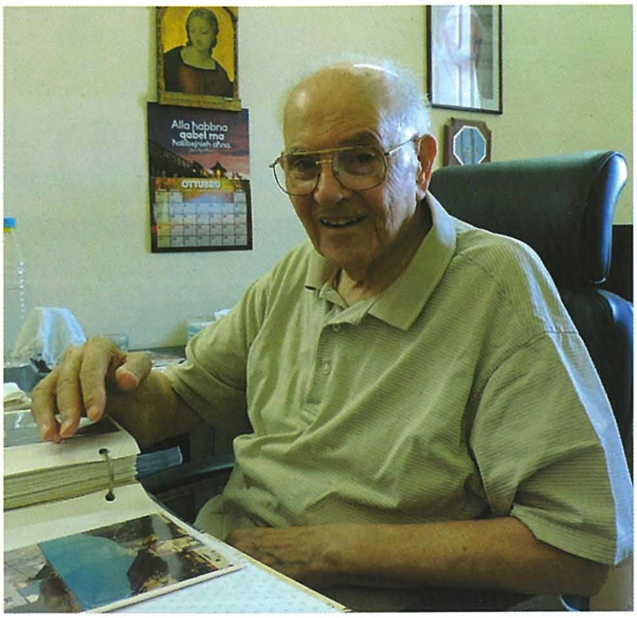

baqa' għaddej anke meta spiċċa minn Kappillan, grazzi għall-Kappillan li laħaq warajh, Dun Ġwann Galea.

Fl-aħħar ġranet tax-xahar ta' Lulju kont qed nikkonkludi dan l-artiklu meta membru tal-Kumitat għarrafni li l-Monsinjur magħruf l-aktar bħala Dun Guido Calleja kien għadu kemm għadda għall-ħajja ta' dejjem. Qatt ma bsart li waqt li qed nikteb dan l-artiklu biex nfakkru l-ħidma tiegħu f'għeluq il-50 sena minn meta l-Knisja l-Ġdida fetħet il-bibien tagħha hu kellu jħallina fl-1 ta' Awwissu. Meta mort inżuru biex ngħidlu li ser nikteb artiklu dwaru

fil-pubblikazzjoni tal-Festa tal-Każin Banda San Ġiljan u beda jirrakkontali, bdejt niftakar f'missieri, li kien jaħdem ħafna viċin tiegħu u li jien xi drabi, ta' tifel li kont dak iż-żmien, kont nakkumpanja lil missieri fil-fieri kif ukoll għal żmien twil fil-Knisja tal-Kunċizzjoni. Għalhekk stajt napprezza ħafna aktar ix-xogħol li għamel dan il-qassis eżemplari ġewwa l-Parroċċa ta' San Ġiljan. Sentejn ilu, meta l-Parroċċa kienet qed tiċċelebra l-125 Sena mit-twaqqif tagħha, hu kien ingħaqad mal-Kappillani li mexxew il-Parroċċa tagħna tul is-snin waqt il-Festa titulari u hemmhekk il-Ġiljaniżi preżenti setgħu jaraw b'għajnejhom lill-Monsinjur Calleja, li minkejja li saħħtu ma kinitx ittih għal kollox xorta kien preżenti biex jiċċelebra magħna.

Nhar il-21 ta' Mejju 2017 is-Sindku tal-Kunsill Lokali ta' San Ġiljan is-Sur Guido Dalli ippreżenta lill-Mons. Guido Calleja Ġieħ San Ġiljan bħala turija ta' apprezzament għax-xogħol li wettaq ġewwa San Ġiljan.

Grazzi Dun Guido, nitolbuk li titlob għalina issa li qiegħed fis-sema tgawdi frott ix-xogħol li wettaqt b'ħila kbira fl-għalqa tal-Mulej.